

**Департамент культури, національностей, релігій та
охорони об'єктів культурної спадщини**

**Одеської обласної державної адміністрації
Одеська обласна універсальна наукова бібліотека
ім. М. Грушевського**

Науково-методичний відділ

**ІСТОРИЧНІ, ЛІТЕРАТУРНІ, МИСТЕЦЬКІ
ЮВІЛЕЇ 2020 РОКУ
ТА НОВІ МОЖЛИВОСТІ РОБОТИ БІБЛІОТЕК**

Методичні поради

**Одеса
2020**

У 2020 році бібліотеки працюватимуть згідно з пріоритетами, детально викладеними у Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України».

Пропонуємо об'єднати роботу бібліотек щодо популяризації літератури під загальним девізом «Українська ідея: гідність, свобода, майбутнє». Беручи до уваги, що цей рік багатий на ювілейні дати, забезпечити креативність та інноваційність підходів до розкриття цих тем у комплексах заходів. Підвищенню інтересу до книг або до самого заходу, що розкривають тему, сприятиме використання під час проведення традиційних бібліотечних форм (виставки, вечори, зустрічі, конференції) відео та предметного ряду, проведення заходів у формі диспутів-дискусій, зустрічей у літературній кав'ярні, флешмобів. Особливого позитиву набувають можливості бібліотек щодо використання соціальних мереж, можливості проведення спільних заходів, які об'єднані у системі скайп, особливо це ефективно при умові створення медіа-центрів.

Популяризуючи теми, пов'язані із значними ювілейними датами 2020, бібліотеки, насамперед, повинні усвідомлювати, що таким чином вони сприятимуть:

- Розвитку української мови як державної;
- Вихованню справжнього патріотизму, гордості за історію України, поваги до її сьогодення, дійсну героїзацію осіб які віддали життя за незалежність держави , популяризації сучасних героїчних українських традицій;
- Всебічному та яскравому розкриттю теми величі української літератури та культури, вихованню шанобливого ставлення до цих подій;
- Популяризації культурної спадщини людства в руслі оголошеного Генеральною Асамблеєю ООН Міжнародного десятиріччя зближення культур (2013-2022);
- Висвітленню головних тем року: "2020 – Рік Біблії" та "2020 – Рік математики".

Все це сприятиме формуванню нового позитивного погляду громад на діяльність бібліотек, що підтвердить інноваційність підходів до використання бібліотечних приміщень на користь інтелектуального та інформаційного потенціалу громад.

Нагадаємо визначні історичні події, які повинні отримати яскраве креативне відтворення у діяльності бібліотек:

- Князювання Володимира Великого (980-1015 роки);
- 1075 років з початку правління княгині Ольги;
- 890 років правління Ярослава Осмомисла, князя галицького;
- 510 років з дня народження Івана Федорова – громадського діяча, засновника книгодрукування в Україні;
- 310 років прийняття Конституції Пилипа Орлика;
- 175 річчя створення Кирило-Мефодіївського братства;
- 75-річчя перемоги у Другій світовій війні;
- 30-річчя прийняття Декларації про державний суверенітет України.

Пропонуємо об'єднати цикл заходів, присвячених визначним часам в історії України-Русі, наступним девізом: «X-XII століття: Київська Русь – наймогутніша держава в Європі». Бажано ці заходи провести у II-III кварталах 2020 р.

1075-річний ювілей правління княгині Ольги пропонуємо відмітити презентацією книжкової виставки «Княгиня Ольга – золота сторінка української історії» з наступними підрозділами:

- «Видатна правителька Київської Русі – ореол мудрості та жіночих чар»;
- «Княгиня Ольга – покровителька вдів і навернених християн»;
- «Жінки України, відзначені орденом княгині Ольги: роль у розвитку України»;
- «Княгиня Ольга: ключі долі – письменники, історики про бабусю Володимира Великого».

Кожний розділ може стати окремим заходом: зустріч з професіоналом-істориком; зустріч із священником; розповідь про жінок, нагороджених орденом княгині Ольги; читацька конференція; засідання літературного клубу.

Княгиня Ольга стала героїнею багатьох художніх та історичних творів, деякі з яких ми пропонуємо для обговорення під час читацьких конференцій, засідань літературних та історичних аматорських об'єднань:

1. Борисенко В. Видатні жінки України-Русі : княгиня Ольга, Анна Ярославна [Текст] / Валентина Борисенко // Українки в історії / [за заг. ред. В. Борисенко]. – Київ : Либідь, 2004. – С. 27-29.

2. Висоцький С. О. Княгиня Ольга і Анна Ярославна – славні жінки Київської Русі [Текст] / С. О. Висоцький. – Київ : Наук. думка, 1991. – 104 с.
3. Гусєв В. І. Княгиня Ольга [Текст] / В. І. Гусєв, Ю. О. Калінцев // Видатні постаті в історії України (IX-XIX ст.) : короткі біогр. нариси. Іст. та худож. портрети. – Київ : Вища шк., 2002. – С. 19-21.
4. Ігор і Ольга [Текст] // Грушевський М. Ілюстрована історія України : з дод. та допов. / Михайло Грушевський ; [упоряд. вид. Йосип Брояк]. – Донецьк : БАО, 2003. – С. 57-63 : іл.
5. Княгиня Ольга [Текст] // Мунін Г. Б. Видатні болгари в історії України / Г. Б. Мунін та ін. – Київ : "Вид-во Кондор", 2012. – С. 50-69.
6. Княгиня Ольга [Текст] // Історія України в особах : Давньоруська держава. Литовсько-польська доба / кер. авт. кол. О. В. Русина. – Київ : Україна, 2012. – С. 40-47.
7. Королева Олена-Ольга – політик, реформатор і господар Русі-України [Текст] // Кузич-Березовський І. Жінка і держава / Іван Кузич-Березовський. – Львів : Світ, 1994. – С. 9-64. – Бібліогр.: 47 назв. : іл.
8. Перша правителька-християнка велика княгиня київська Ольга [Текст] // Мельничук Г. 1000 незабутніх імен України / Георгій Мельничук. – Київ : Школа, 2005. – С. 11-13.
9. Ричка В. Княгиня Ольга [Текст] / Володимир Ричка. – Київ : Альтернативи, 2004. – 336 с. – (Серія «Особистість і доба»).
10. Юркова О. Рівноапостольна Свята княгиня Ольга [Текст] / О. Юркова // Кальницький М. Б. Нариси з історії Києва / Михайло Кальницький, Дмитро Малаков, Оксана Юркова. – Київ : Генеза, 2002. – С. 23-25.

Князювання Володимира Великого – це багатоаспектна можливість розповіді про його час та особу князя, який ввів безліч успішних реформ і в галузі територіального управління, і державного апарату, він здійснив вихід на міжнародну арену у статусі рівного головним гравцям політичного світу.

Одним з головних досягнень епохи Володимира Великого було хрещення усієї Київської Русі – 988 рік.

Володимир після особистого прийняття хрещення, повернувшись до Києва у супроводі корсунських та грецьких священників, наказав розгромити язичницькі всі капища та охрестити своїх синів у джерелі, відомому у нинішній столиці України під іменем Хрещатика. Згідно з літописом масове хрещення жителів відбулось на місці, де у Дніпро впадає річка Почайна.

Особа та часи Володимира Велика можуть знайти відображення в таких нестандартних темах заходів:

- «Володимир Красне Сонечко: билини та фольклор» – зустріч з філологами, виставка, засідання літературного клубу;
- «Князь Володимир: військові походи переможця» – історичні читання, виставка;
- «Володимир Великий – будівничий та засновник міст України», виставка присвячена містам, засновником яких був князь (Переяслав, Володимир та ін.) та храмам, які він побудував (Десятинна церква, Храм Блаженного Миколи та ін.);
- «Тризуб та монети Володимира: історія та сучасність»;
- «Володимир князь Київський: романтичні історії».

До дня, коли наша країна святкує Хрещення, кожна бібліотека має оформити виставку «Володимир Святий – Хреститель» та провести філософську зустріч з викладачами історії, церкви.

2020 рік є роком 890-річчя правління князя галицького Ярослава Осмомисла. Бібліотеки, популяризуючи героїчну історію держави мають приділити увагу цій визначній особі в історії держави і оформити виставку «Велич князя Ярослава Осмомисла: розбудова держави, мудрість, неспокій». Бажано під час презентації виставки звернути увагу на теми: «Галичина за часів Ярослава Осмомисла», «Ярослав Осмомисл у «Слові про полк Ігореві» («...своїми залізними полками, заступивши дорогу королеві, зачинив ворота Дунаєві») та «Повісті минулих літ».

Цього року Україна відмічає 510-річчя народження Івана Федорова – громадського діяча, засновника книгодрукування в Україні, просвітителя.

Враховуючи те, що 2020 рік визначено роком Біблії, радимо розповідь про діяльність Івана Федорова пов'язати з цією тематикою у історичних читаннях, які пройдуть під девізом «Іван Федоров – першодрукар України».

2020 рік – рік 175-річчя створення Кирило-Мефодіївського товариства (братства), до складу якого входила група прогресивної української інтелігенції: Микола Гулак, Микола Костомаров, Пантелеймон Куліш, Тарас Шевченко та інші представники творчої молоді. Це братерство на довгі десятиріччя стало прапором змагань за незалежність України. Адже товариство було першим епізодом боротьби за державну незалежність: ця мета слабо усвідомлювалась самими братчиками, але добре сформульована жандармами, про що свідчать заслання, тюрми, солдатчина, заборона друкування та інші висновки жандармів.

Пропонуємо розповідь про це товариство об'єднати в цикл заходів під назвою «Кирило Мефодіївське братство – таємна українська політична антикріпосницька організація».

Бібліотеки повинні використати усі фондові можливості, а також можливості кооперації з освітянами у розповіді про братчиків товариства та їх ідеї. Значну допомогу в зацікавленості читачів бібліотек щодо пізнання важливості та значення цього братерства зіграє обговорення художньої літератури автобіографічних творів про братерство та розповідь про біографії братчиків.

16 липня 2020 року Україна буде відмічати 30-річчя прийняття історичного документу – Декларації про державний суверенітет України. Значення цього документу тому що це – правовий фундамент сучасної Конституції та законів України. Декларація визначила, що Верховна Рада проголошує суверенітет України як «верховенство, самостійність, повноту і неподільність влади республіки у межах її території, незалежність і рівноправність у зовнішніх відносинах». Територія України в наявних кордонах проголошувалась недоторканою. Підкреслювалось також виключне право українського народу на володіння, користування і розпорядження національним багатством України. Ці положення набувають особливого значення сьогодні в часи боротьби на Сході держави та проблеми Криму.

Вважаємо, що заходи, які розповідатимуть про цю дату в історії держави, бібліотеки розпочнуть в дні святкування Конституції України і продовжаться 16 липня в день прийняття Декларації. Відзначаючи історичну важливість цього документу, бібліотеки мають зосередити увагу на складності приймання документу.

Пропонуємо запросити на презентацію виставки «Декларація про державний суверенітет України – крок до незалежності» фахівців-юристів.

Значною подією державного значення є 310-а річниця з терміну прийняття Конституції Пилипа Орлика повна назва «Договори і Постановлення Війська Запорозького між Ясновельможним паном Пилипом Орликом, новообраним гетьманом Війська Запорозького, і між генеральною старшиною, полковниками, а також названим Військом Запорозьким, що за давнім звичаєм і військовими правилами утверджені обома сторонами вільним голосуванням і Ясновельможного гетьмана урочистою присягою підтверджені року від Різдва Христового 1710, квітня 5, в Бендерах».

Просимо розповідь про цей документ розпочати зустрічами з істориками, присвяченими особі Пилипа Орлика під назвою «Пилип Орлик – державний діяч і дипломат», наступними заходами, що до відзначення величної дати в історії України, можуть бути презентації книжкових виставок, молодіжні обговорення документу. Пропонуємо надати наступні назви цим заходам «Конституція, яка випередила час», «Конституція Пилипа Орлика – гордість за українство». Пропонуємо також повторити ці заходи під час святкування дня Конституції України. Головне: кожна зустріч має своєю метою довести, що зусилля Пилипа Орлика не минули марно – його політична спадщина стала свідченням політичної зрілості усієї української нації, його ідеї стали основою подальших теоретичних пошуків українських політичних мислителів державницької орієнтації.

Цього року весь світ відмічає знаменний ювілей планетарного значення: 75-річчя Великої Перемоги та закінчення Другої світової війни. Як зауважив Президент України Володимир Зеленський, що «з пекельної брами тієї війни вийшла ціла генерація українських героїв і сьогодні вагома нагода», а саме під час святкування 75-річчя звільнення України від нацистських загарбників, «згадати, подякувати та вклонитись доземна їм усім».

Просимо передивитись та поповнити плани, пов'язані з цією знаменною подією, відзначення якої продовжиться до 2 вересня, приділяючи особливу увагу ролі та значенню України в цій події. Радимо приділити увагу проведенню читацьких конференцій, презентацій сучасних художніх книг українських письменників про Другу світову війну.

Мистецькі та літературні ювілеї цього року дають бібліотекам можливість яскраво і всебічно розкривати тему величчя української літератури та культури, виховуючи шанобливе ставлення до видатних особистостей, ювілеї яких відмічатимемо у 2020 році.

Нагадуємо, що весь рік пройде під девізом розповіді про українську поезію, звертаючи особливу увагу на ювілейні дати року: 90-річчя Ліни Костенко, 125-річчя від дня народження Максима Рильського, 130-річчя від

дня народження Миколи Зерова, 180-річчя першого видання Шевченківського «Кобзаря». Ми пропонуємо весь комплекс заходів, присвячених українській поезії, об'єднати назвою «Українська поезія: патріотизм і талант».

Маємо впевненість, що в розкритті величі української поезії, особливу роль цього року зіграє щорічний фестиваль української книги, назвою якого обрано слова ювілярки року Ліни Костенко «Поезія – це завжди неповторність, якийсь безсмертний дотик до душі...», і в якому традиційно візьмуть участь усі бібліотеки.

Популяризації та збільшенню знавців української мови, як літературної, сприятиме і діяльність гуртків аматорів, проведення літературних читань з використанням можливостей Інтернету, а також віталень, відкритих у бібліотеках – літературних, театральних. Мабуть, ці акції слід об'єднати єдиною назвою «Гуманітарна аура нації».

Цикл виставок, зустрічей та обговорень з використанням відеоряду, присвячених акторам, народним майстрам, художникам, скульпторам, пропонуємо об'єднати циклом «Незабутні», до якого включити присвяти 350-річчю Самійла Величка – українського козацького літописця; 470-річчю Павла Беринди – яскраві багатогранної постаті на тлі українського ренесансу; Михайлу Вербицькому – творцю Державного Гімну незалежної України; ювілеям акторів Миколи Грицька, Станіслава Шиманської та багатьом іншим.

Оскільки триває десятиліття, яке Генеральна Асамблея ООН оголосила Міжнародним десятиріччям зближення культур, про що було зазначено вище, то не менш важливу роль у роботі бібліотек повинні зайняти відзначення ювілеїв світових геніїв у різних напрямках культури: літературі, мистецтві театру, художньому мистецтві. Об'єднайте ці події в комплексі «Світова скарбниця», де у літературних читаннях, відео оглядах, засіданнях аматорських клубів, презентацій виставок тощо учасники згадають про Льюїса Сінклера та Олександра Пушкіна, Клода Моне та Ісаака Левітана, Едуарда Багрицького та Леоніда Утьосова, Рея Бредбері та Артура Міллера і багатьох-багатьох інших митців.

У пошуку додаткової інформації, стосовно ювілейних дат 2020 року, а також щодо постатей-ювілярів, радимо звертатись не тільки до Вікіпедії, енциклопедій, фахових видань з питань історії, культури і мистецтва, а й скористатись запропонованим переліком посилань, наведених нижче.

Список рекомендованих джерел

1. Декларація про державний суверенітет України [Електронний ресурс] : [прийнята Верхов. Радою Укр. РСР 16 лип. 1990 р. № 55-ХІІ]// Верхов. Рада України | Законодавство України : сайт. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 31.08.2016.
 2. Договори і постанови прав і свобод військових між Ясновельможним Його Милості паном Пилипом Орликом, новообраним гетьманом Війська Запорізького, і між генеральними особами, полковниками і тим же Військом Запорізьким з повною згодою з обох сторін [Конституція Пилипа Орлика] [Електронний ресурс] // Верховна Рада України | Парламентаризм в Україні : сайт. – Режим доступу: <http://gska2.rada.gov.ua/site/const/istoriya/1710.html>. – Назва з екрану.
 3. Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» : проєкт [Електронний ресурс] // Укр. бібл. асоціація : сайт. – Режим доступу: <https://ula.org.ua/252-dokumenty/dokumenty-uba/3181-stratehiia-rozvytku-bibliotechnoi-spravy-v-ukraini-do-2025-roku-yakisni-zminy-bibliotek-zadlia-zabezpechennia-staloho-rozvytku-ukrainy>. – Назва з екрану.
- * * *
4. 1815 – народився Михайло Вербицький, композитор [Електронний ресурс] // Укр. ін-т нац. пам'яті : сайт. – Режим доступу: <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/berezen/4/1815-narodyvsya-myhaylo-verbycky>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 08.02.2019.
 5. 20 000 хвилин, які змінять ваше уявлення про Другу світову війну [Електронний ресурс] : [Укр. ін-т нац. пам'яті пропонує перелік худож. і док. фільмів про війну, які варто подивитися] // Укр. ін-т нац. пам'яті : сайт. – Режим доступу: <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/zhurnalistam/20-000-hvylyn-yaki-zmyniat-vashe-uyavlennya-pro-drugu-svitovu-viynu>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 31.08.2016.
 6. 3D-фільм Сказання про Хрещення Русі [Електронний ресурс] / Українська Православна Церква // YouTube.ua : сайт. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=g514sGvMffA>. – Назва з екрану.

7. 7 квітня народилась Станіслава Михайлівна Шиманська. Заслужена артистка України [Електронний ресурс] // Одес. акад. укр. муз.-драм. театр ім. В. Василька : сайт. – Режим доступу: <http://ukrteatr.odessa.ua/7-kvitnya-narodilas-stanislava-mihailivna-shimanska-zasluzhena-artistka-ukraini/>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 07.04.2017.
8. Богдан Ступка, вірш Ліни Костенко Крила [Електронний ресурс] / Відкривай Україну – Discover Ukraine // YouTube.ua : сайт. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=hx4KTIdH7UQ>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 03.12.2015.
9. Борис Амчиславский, Эдуард Амчиславский. О Леониде Утёсове [Электронный ресурс] // Новый свет : лит-худож. журн. (Канада) : сайт. – Режим доступу: <https://litsvet.com/index.php/%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D0%BE%D0%B1%D1%8B%D1%82%D0%B8%D1%8F/268-%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81-%D0%B0%D0%BC%D1%87%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9,-%D1%8D%D0%B4%D1%83%D0%B0%D1%80%D0%B4-%D0%B0%D0%BC%D1%87%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%BE-%D0%BB%D0%B5%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D0%B4%D0%B5-%D1%83%D1%82%D1%91%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B5>. – Назв. с екрана.
10. Бредбері Рей [Електронний ресурс] : [біогр. + книги автора] // javalibre.com.ua = [Б-ка книг укр. мовою] : сайт. – Режим доступу: <https://javalibre.com.ua/java-book/author/bio/58>. – Назва з екрану.
11. Віршована пауза: Тарас Шевченко, "Кобзар" : подкаст [Електронний ресурс] / Кн. клуб "Клуб сімейн. дозвілля" // Укрінформ : сайт. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2655158-virsovana-pauza-taras-sevcenko-kobzar.html>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 08.03.19.
12. Володимир Великий – найвидатніший державний діяч України [Електронний ресурс] // 112.ua : сайт. – Режим доступу: <https://ua.112.ua/statji/volodymyr-velykyi-naivydatnshiyi-derzhavnyi-diiach-ukrainy-345076.html>. – Назва з екрану.

13. Володимир Великий (958-1015) [Електронний ресурс] // EDERA. Історія України: зародження української нації : сайт. – Режим доступу: https://edera.gitbook.io/ed-era-book-history/utvorennya_kivsko_rusi/volodimir_958-1015. – Назва з екрану.
14. Галичина за часів Ярослава Осмомисла [Електронний ресурс] // Навч. матеріали онлайн | Іст. краєзнавство : сайт. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/00000000/kulturologiya/galichina_chasiv_knyazy_a_yaroslava_osmomisla. – Назва з екрану. – Дата публ.: 21.03.2019.
15. Гіленсон Б. Артур Міллер [Електронний ресурс] : [біогр.] / Б. Гіленсон // Укр. Центр | Література::Біографії : сайт. – Режим доступу: <http://ukrcenter.com/%D0%9B%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0/42409/%D0%90%D1%80%D1%82%D1%83%D1%80-%D0%9C%D1%96%D0%BB%D0%BB%D0%B5%D1%80/%D0%91%D1%96%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F>. – Назва з екрану.
16. Гіленсон Б. Сінклер Льюїс [Електронний ресурс] : [біогр.] / Б. Гіленсон // Укр. Центр | Література::Біографії : сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrcenter.com/%D0%9B%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0/42121/%D0%A1%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D0%B5%D1%80-%D0%9B%D1%8C%D1%8E%D1%97%D1%81/%D0%91%D1%96%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F>. – Назва з екрану.
17. Джувага В. Микола Зеров: "неокласик" і "терорист" [Електронний ресурс] / Вадим Джувага // Іст. правда : сайт. – Режим доступу: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2012/06/17/88788/>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 12.06.12.
18. Звёздная история Максима Рьльского от его правнука = Зіркова історія Максима Рильського від його правнука [Електронний ресурс] / Сніданок з 1 + 1 // YouTube.ua : сайт. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=16WTD5KIPkM>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 20.03.2017.

19. Исаак Ильич Левитан, картины и биография [Электронный ресурс] // Музеи мира : сайт. – Режим доступа: https://muzei-mira.com/biografiya_hudojnikov/1475-isaak-ilich-levitan-biografiya-i-kartiny.html. – Назв. с экрана.
20. Иван Федоров – першодрукар України [Электронный ресурс] // Б-ка КНУБА : сайт. – Режим доступа: <http://library.knuba.edu.ua/node/37978>. – Назва з екрану.
21. Иван Федоров [Электронный ресурс] // Герої України : сайт. – Режим доступа: <http://heroes.profi-forex.org/ua/ivan-fedorov>. – Назва з екрану.
22. Ісак Левітан : [Электронный ресурс] // Энцикл. візуал. мистецтв : сайт. – Режим доступа: <https://www.wikiart.org/uk/isak-levitan>. – Назва з екрану.
23. Клод Моне – людина, яка намагалася намалювати світло : [Электронный ресурс] // Артхолст | Блог : сайт. – Режим доступа: <https://art-holst.com.ua/uk/kartiny-klod-mone/>. – Назва з екрану.
24. Княгиня Ольга [Электронный ресурс] // Герої України : сайт. – Режим доступа: <http://heroes.profi-forex.org/ua/knjaginja-olga>. – Назва з екрану.
25. Липчанский М. Святая, грешная, прекрасная: какой была настоящая княгиня Ольга [Электронный ресурс] / Максим Липчанский // Аргументы и факты. АИФ.ua : сайт. – Режим доступа: https://aif.ua/culture/person/svyataya_greshnaya_prekrasnaya_kakoy_byla_nastoyashchaya_knyaginya_olga. – Назв. с экрана. – Дата публ.: 15.07.2019.
26. Михайло Вербицький [Электронный ресурс] : [біогр., пісні] // Укр. пісні : сайт. – Режим доступа: <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/berezen/4/1815-narodyvsya-myhaylo-verbycky>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 08.02.2019.
27. Міллер Артур [Электронный ресурс] : [біогр.] // javalibre.com.ua = [Б-ка книг укр. мовою] : сайт. – Режим доступа: <https://javalibre.com.ua/java-book/author/bio/25477>. – Назва з екрану.
28. Низовий М. Хто такий Іван Федоров (Федорович) [Электронный ресурс] / Микола Низовий // Україна Inkognita : веб-проект щоден. укр. газети "День" : сайт. – Электрон. текст. – Режим доступа: <http://incognita.day.kyiv.ua/veluch-i-ganba-knyazya-yaroslava.html>. – Назва з екрану.

29. Памва Беринда і "Лексикон словеноросский" [Електронний ресурс] // Основа : сайт. – Режим доступу: http://journal.osnova.com.ua/article/45531-%D0%9F%D0%B0%D0%BC%D0%B2%D0%B0_%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B4%D0%B0_%D1%96_%C2%AB%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD_%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9%C2%BB. – Назва з екрану.
30. Петренко С. Айше Чулак-Огли-Гринько: "Його помітили відразу" [Електронний ресурс] : [нар. артист України Микола Григорович Гринько] / Світлана Петренко // Кіно-Театр. – 2005. – № 3. – (Згадаймо). – Режим доступу: https://ktm.ukma.edu.ua/show_content.php?id=430. – Назва з екрану.
31. Писательница, мечтавшая стать лётчицей: 5 интересных фактов про Лиину Костенко = Письменница, яка мріяла стати льотчицею: 5 цікавих фактів про Ліну Костенко [Електронний ресурс] / Сніданок з 1 + 1 // YouTube.ua : сайт. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=E2SldjBE02k>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 19.03.2019.
32. Поети-неоромантики 1920-х років [Едуард Багрицький (1895-1934)] : [Електронний ресурс] // Studme.com.ua : сайт. – Режим доступу: https://studme.com.ua/1105051914004/literatura/poety-neoromantiki_1920-h_godov.htm/. – Назва з екрану.
33. Правденко О. Максим Рильський: за завісою приватного [Електронний ресурс] / Ольга Правденко // На скрижалях : сайт. – Режим доступу: http://na-skryzhalyah.blogspot.com/2016/09/blog-post_13.html. – Назва з екрану. – Дата публ.: 16.04.19.
34. Правління князя Володимира. Територіальне зростання Київської Русі [Електронний ресурс] // Ветерани.ua : сайт. – Режим доступу: http://veterano.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=6861:pravlinnya-knyazya-volodimira-teritorialne-zrostannya-kijivskoji-rusi&catid=36&Itemid=191. – Назва з екрану.
35. Просто слухай. Ліна Костенко, "Мадонна перехресть" (вибрані вірші) [Електронний ресурс] / Укрінформ // YouTube.ua : сайт. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=hx4KTIdH7UQ>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 18.03.2019.

36. Пушкін Олександр [Електронний ресурс] : [біогр. + книги автора] // javalibre.com.ua = [Б-ка книг укр. мовою] : сайт. – Режим доступу: <https://javalibre.com.ua/java-book/author/bio/5130>. – Назва з екрану.
37. Рей Бредбері – цікаві факти з життя, найкращі цитати : [Електронний ресурс] // Booxters | Блог : сайт. – Режим доступу: https://studme.com.ua/1105051914004/literatura/poety-neoromantiki_1920-h_godov.htm/. – Назва з екрану. – Дата публ.: 22.07.2017.
38. Ричка В. Ярослав Володимирович Галицький: чому «Осмомисл» [Електронний ресурс] / Володимир Ричка. – Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Rychka_Volodymyr/Yaroslav_Volodymyrovych_Halytskyi_chomu_Osmomysl7.pdf. – Назва з екрану.
39. Салтовський О. Кирило-Мефодіївське товариство та політичні погляди його учасників [Електронний ресурс] / Олександр Салтовський // Салтовський О. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки (від витоків до початку ХХ сторіччя) : монографія / Олександр Салтовський. – Київ : ПАРАПАН, 2002. – 396 с. // ІЗБОРНИК | Літописи : сайт. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/salto/salt06.htm>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 15.07.2019.
40. Сатлаєв М. Конституція Пилипа Орлика – пам'ятка правової думки [Електронний ресурс] / Микола Сатлаєв // Укр. інтерес : сайт. – Режим доступу: <https://uain.press/articles/konstytutsiya-pylypa-orlyka-pam-yatka-pravovoyi-dumky-1023776>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 16.04.19.
41. Слипушко О. Княгиня Ольга: тайни личности [Електронний ресурс] / Оксана Слипушко // день.Kiev.ua : сайт. – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://m.day.kyiv.ua/ru/article/istoriya-i-ya/knyaginya-olga-tayny-lichnosti>. – Назв. с екрана. – Дата публ.: 21.03.2019.
42. Спогади. Микола Гринько [Електронний ресурс] / UA:Перший // YouTube.ua : сайт. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=kuWV2UCZ-Rc>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 21.08.2015.
43. Стратій Я. Беринда Павло [Памво] [Електронний ресурс] / Я. Стратій // Філософ. думка в Україні : біобібл. словник. – Київ, 2002. – С. 20-21 // ІЗБОРНИК | Літописи : сайт. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/fdm/fdm03.htm>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 15.07.2019.

44. Сюднюков І. Велич і ганьба Ярослава [Осмомисла] [Електронний ресурс] / Ігор Сюднюков // Україна Inkognita : веб-проект щоден. укр. газети "День" : сайт. – Електрон. текст. – Режим доступу: <http://incognita.day.kyiv.ua/veluch-i-ganba-knyazya-yaroslava.html>. – Назва з екрану.
45. Тарас Шевченко. Кобзар [Електронний ресурс] // Україна Inkognita : веб-проект щоден. укр. газети "День" : сайт. – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2655158-virsovana-pauza-taras-sevcenko-kobzar.html>. – Назва з екрану.
46. Художник Клод Моне, картини и биография [Электронный ресурс] // Музеи мира : сайт. – Режим доступа: <https://javalibre.com.ua/java-book/author/bio/5130>. – Назв. с екрана.
47. Шевчук В. О. Самійло Величко та його літопис [Електронний ресурс] / Валерій Шевчук. // ІЗБОРНИК | Літописи : сайт. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/velichko/vel01.htm>. – Назва з екрану. – Дата публ.: 15.07.2019.

**ІСТОРИЧНІ, ЛІТЕРАТУРНІ, МИСТЕЦЬКІ ЮВІЛЕЇ 2020 РОКУ ТА НОВІ
МОЖЛИВОСТІ РОБОТИ БІБЛОТЕК** [Текст] : метод. поради / Департамент
культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одес.
облдержадмін. ; Одес. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Грушевського ; [упоряд.
Ю. С. Амельченко ; комп'ют. наб. Ю. С. Амельченко ; заг. редагування О. М. Ласкевич ;
відп. за вип. О. А. Булгакова]. – Одеса, 2020. – 16 с. – 10x21,5. – 40 прим. : б.ц.

Ксерокс ОУНБ
Зам. № 10 від 16.03.2020 р.
Тираж 40 прим.